

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/28322 GK 165

7/34962 GK 28

Sayı :30824082-610-14405547
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Aralık 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
SAYIN CEM AVŞAR'IN
TBMM 7/33850 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Tekirdağ, Marmara Denizi'nin kuzeybatısında az engebeli, zengin alüvyonlarla kaplı topraklar üzerinde konumlanmıştır. Trakya'nın güneyinde, verimli topraklara sahip modern bir tarım ve sanayi kenti olan ilimiz Marmara kıyılarındaki küçük kıyı ovalarından başka iç kısımlarda da akarsuların ve geniş tabanlı vadileri kaplayan bereketli ovaları bulunmaktadır.

Uzmanlara göre Trakya'da ortalama 3000 sanayi kuruluşu gelişigüzel yerleşmiş durumdadır. Bir sanayi kenti olan Tekirdağ da ise sanayi kuruluşları ağırlıklı olarak Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde bulunmakta ve sektörel anlamda en önde gelen sektörü ise tekstil oluşturmaktadır. İlimizde genellikle tekstil sanayi ürünleri, deri sanayi ürünleri, demir, şarap, ayçiçeği yağı gibi ürünler ihracata konu olurken; başta tekstil makine ve yedek parçaları ile ham deri, tekstil ve deri sanayinde kullanılan kimyevi maddeler ve sanayi maddeleri ile yağlık ayçiçeği ise ithalat ürünlerini oluşturmaktadır.

Bu kadar yüksek sanayi ve tarım potansiyeline sahip şehrimizde, yeterli denetim yapılmadığından, ilgili yönetmelikler ve yasaklar uygulanmadığından sanayi atıkları ile bu verimli toprak zehirlenmekte, çevre ve insan sağlığı açısından tehdit oluşturmaktadır. Ayrıca her gün bölgede ortalama 4 milyon m³ suyun yer altından çıkartıp kullanıp kirlettikten sonra çataklara, derelere ve sonunda Ergene Nehri'ne bırakıldığı belirtilmektedir.

Günümüzde sanayi, ekonomik kalkınmanın temel taşlarından biri olarak kabul edilse de bazı sanayicilerin çevreye duyarsız davranışları hem ekosistemimizi hem de toplum sağlığını tehdit etmektedir. Arıtma tesislerinin kapasitesinin aşılması, atık suların yeterince arıtılmadan doğaya bırakılmasına yol açmaktadır. Bu durum, su kaynaklarının kirlenmesine ve ekosistem dengesinin bozulmasına neden olmaktadır. Ayrıca yüksek maliyetler gerekçesiyle çevre koruma önlemlerini göz ardı etmekte ve atıklar yasa dışı yollarla bertaraf etmektedir. Denetimler sonucu uygulanan cezaların caydırıcı olmaması ve sanayi tesislerinin düzenli olarak denetlenmemesi bunu tetiklemektedir.

Özellikle Tekirdağ'da faaliyet gösteren bazı firmaların çıkardığı atıklarla çevredeki tarım alanlarına ciddi zararlar verdiği, bu durumun hem yerel halk hem de çiftçiler için büyük bir tehdit oluşturduğu; ancak kamuoyuna yansımaya ve yerel basında gündeme gelmesine rağmen, yetkililerin gerekli tedbirleri almadığı iddia edilmektedir. İlgili firmaların yerel ekonomiye katkı sağlaması ve siyasi ilişkiler dolayısıyla görmezlikten gelindiği ifade edilmektedir.

Yerel basında ve kamuoyunda çokça tartışıldığı üzere bütün bu kirlilik ve suiistimal Türkiye.gov.tr üzerinden paylaşılan ulusal hava kalitesi izleme verilerine de yansımış ve buna göre Çorlu'daki Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) 330 seviyesine ulaştığı açıklanmıştır. Bu değer "tehlikeli" kategorisinde yer almakta ve sağlık açısından büyük bir risk taşımaktadır. Uzmanlar, özellikle çocukların, yaşlıların ve kronik hastalıkların risk altında olduğuna dikkat çekmektedir. Hatta vatandaşların zorunlu olmadıkça dışarı çıkmaması, açık hava etkinliklerinden kaçınması ve mümkünse maske kullanması önerilmektedir. Bununla birlikte Çorlu'da özellikle hafta sonları ve gece saatlerinde ağır bir koku hissedilmektedir. Bu durum, nefes almayı güçleştirdiği

gibi yaşam kalitesini de olumsuz etkilemektedir. Aynı sebeplerden dolayı Ergene ilçemizde ise kanser vakalarının yükseldiği görülmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın ".... İklim Dostu Şehirler, Sürdürülebilir Çevre" vizyonu çerçevesinde Tekirdağ'ın, "stratejik konumu", "tarım potansiyeli" ve "sanayi kenti" olma nitelikleri göz önüne alınarak büyümesi ve uluslararası standartları yakalaması bakımından şehrimize yönelik planlanan bir çalışma var mıdır? Bu hususta belediyeler başta olmak üzere diğer paydaşlarla bir iş birliği modeli geliştirmeyi düşünüyor musunuz?
- 2- Ülke genelinde olduğu gibi Tekirdağ'da da sanayi kirliliğinin başlıca sebepleri olarak arıtma tesislerinin kapasitesinin aşılması, yüksek maliyetler gerekmesiyle çevre koruma önlemlerinin göz ardı edilmesi, atıkların yasa dışı yollarla bertaraf edilmesi, sanayi tesislerinin düzenli olarak denetlenmemesi ve cezaların caydırıcı olmaması gibi unsurların varlığına karşın ne tür tedbirler alınmaktadır? Söz konusu denetimler sonucu uygulanan yaptırımların yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- 3- Ergene Nehri kirliliği başta olmak üzere oluşan çevre kirliliğini azaltmak için sanayi kuruluşlarının atık deşarjını akarsuların debisine göre yeniden düzenleme ve çalışır durumda olmayan atık arıtma tesislerini çalışır hale getirmek için bir planınız var mıdır? Bu hususta ilgili mevzuat hükümlerine aykırı uygulamalara ilişkin gerekli cezai işlemler uygulanmış mıdır?
- 4- Sanayi tesislerinin yer altı su kuyuları ve akarsuları kirleten sanayi atıklarının denetimleri ne sıklıkta yapılmaktadır? Bu kapsamda tespit edilen kaçak yer altı kuyuları var mıdır? Bu denetimlerle ilgili ne tür cezai işlemler uygulanmıştır?
- 5- Türkiye.gov.tr üzerinden paylaşılan ulusal hava kalitesi izleme verilerine göre Çorlu'nun Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) 330 seviyesine ulaşmış ve "tehlikeli" kategorisinde yer alan bu değerle Türkiye'nin hava kirliliği en yüksek ilçesi olmuştur. Sağlık ve çevre açısından çok büyük risk taşıyan bu durum karşısında ne tür tedbirler alınmaktadır? Bölgeye özel, bir acil çevre eylem planı yapmayı düşünüyor musunuz?
- 6- Söz konusu çevre kirliliği ve suistimaller sebebiyle Ergene ilçemizde de kanser vakalarında büyük bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu hususta diğer paydaş kurumların iş birliğiyle yapılmış bir tespitiniz bulunmakta mıdır? Buna karşın ne tür tedbirler alınmaktadır?
- 7- Tekirdağ'ın yerel basınında yer alan ve halk nezdinde şikâyet konusu olduğu üzere ilgili mevzuat hükümlerinin ihlal edilerek gerekli tedbirler alınmadan hem çevre kirliliği hem de halk sağlığı riski oluşturan tesislerin uygulamaları tarafınızdan da tespit edilmiş midir? Bu hususta ne tür işlemler yapılmıştır?

CEVAPLAR

Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesi "Üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler" hükmü yer almakta olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkartılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY)'nde, atıksuların boşaltım ilkeleri ve boşaltım

izni esasları, atıksu altyapı tesisleri ile ilgili esaslar ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esasları düzenlenmiş olup, yönetmelik ekinde belirlenen 16 sektör ve alt sektörler için alıcı ortam deşarj standartları belirlenmiştir. Alıcı ortam kalitesinin korunması ve kirliliğın önlenmesi amacıyla gerekli tedbirler alınarak SKKY'de belirtilen deşarj standartlarına uyum sağlanması şarttır. Bölgede yer alan ve alıcı ortama atıksu deşarj eden tüm sanayi kuruluşları çevre izni almakla yükümlü olup ilgili sektör tablolarında yer alan deşarj standartlarına göre SKKY'nin ilgili hükümleri çerçevesinde izlenmektedir.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca Ergene Nehri'nin su kalitesinin hedeflenen II. Sınıf su kalitesine yükselmesini temin etmek amacıyla 2019/17 sayılı "Ergene Nehrinde Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi" ile Ergene Havzası'na deşarj yapan sanayi tesisleri ile evsel atıksu arıtma tesisleri için Kimyasal Oksijen İhtiyacı (KOİ) parametresinde sektörlere göre değişik oranlarda (% 30-50) kısıtlamaya gidilmiştir.

Bölgede yer alan evsel ve endüstriyel atıksuların 2019/17 sayılı Ergene Nehrinde Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi'nde belirtilen deşarj standartlarına uygun olarak deşarj yapılmaktadır.

15.01.2024 tarihli ve 32430 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 8082 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 2024 yılı yatırım programına kabul edilen "Türkiye'nin Endüstriyel Atıksu Profili'nin Belirlenmesi Projesi (TENAP)" Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü ile Bursa Teknik Üniversitesi Rektörlüğü arasında 14 Ekim 2024 tarihinde imzaları protokol ile başlatılmıştır.

Ülkemizde faaliyet gösteren sanayi sektörlerinde kullanılan hammadde ve kimyasallar vb. dikkate alınarak sektörel atıksu profilinin çıkarılması, sanayi sektörleri için atıksu envanterinin oluşturulması, sektöre özgü atıksuda bulunan konvansiyonel kirleticiler, ağır metaller ve diğer tehlikeli maddelerin tespit edilmesi, Avrupa Birliği Mevzuatı ve uygulamaları da dikkate alınarak sektöre özgü atıksu deşarj standartlarının belirlenmesi ve uygulanabilirliğinin değerlendirilerek daha gerçekçi deşarj kriterlerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Endüstriyel atıksu yönetiminde etkinlik ve sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için doğru ve kapsamlı veri analizlerine dayanan politika ve stratejilerin geliştirilmesi şarttır. Sektörel bazda oluşturulacak detaylı envanterler ve atıksu profilleri, kirleticili kaynakların daha iyi anlaşılmasını sağlayarak, hedefe yönelik ve etkili müdahalelerin yapılmasına olanak tanıyacaktır. Böylelikle, hem çevresel etkilerin minimize edilmesi hem de endüstriyel üretim süreçlerinin çevreyle uyumlu hale getirilmesi mümkün olacaktır. Ayrıca, güncel teknolojilerin ve mevzuat düzenlemelerinin entegrasyonu ile, atıksu arıtımı ve bertarafında kalite ve verimlilik artacak, su kaynaklarının korunması konusunda önemli adımlar atılacaktır.

Bakanlığımızca Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve 2013/37 sayılı Bakanlığımız Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğın azaltılması kapsamında illerimizde çalışmalar yapılmaktadır. Sanayi, evsel ısınma ve ulaşım kaynaklı hava emisyonları hesaplanarak, illerimizde taşra teşkilatı koordinasyonunda Temiz Hava Eylem Planları hazırlanmaktadır.

Temiz Hava Eylem Planları'nın uygulanması aşamasında özellikle yerel yönetimlere şehirlerin önceliklerine göre önemli görevler düşmektedir. Eylem planları Bakanlığımız

tarafından geliştirilen Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı aracılığıyla takip edilmektedir.

Diğer yandan Cumhurbaşkanlığımızca duyurulan Net Sıfır Emisyon Stratejisi doğrultusunda; ilgili kuruluşlarla işbirliği dâhilinde çalışmalarımız yürütülmektedir. Bilgi teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerini doğrudan kullanan HEY Portalı ve NEFES yazılımı ile illerimizde hava kalitesi seviyelerinin korunmasına esas karar destek süreçleri için veri üretilmekte ve illerimizde hava kalitesinin korunması önlemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli tavsiyeler yerel yönetimlere aktarılmaktadır.

Su kaynaklarının kirlenmesine neden olan başlıca faktörler arıtılmadan deşarj edilen endüstri ve kentsel atıksular ile noktasal ve tarımdan gelen yayılı kaynaklardır. Kirletici kaynakların kontrol altına alınarak su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla alıcı ortamda ve kirletici kaynaklardaki izlemelerimize ve denetimlerimize titizlikle devam etmekteyiz. Bakanlığımızca kirliliğin yerinde tespitine yönelik çalışmalarımızdan kurulu kapasitesi 5000 m³/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesisleri sürekli 7/24 online izlenerek veriler Bakanlığımız Sürekli İzleme Merkezi (SİM) veri tabanına aktarılmaktadır. SİM üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır. Ergene Havzası'nda Sürekli Atıksu İzleme Sistemi (SAİS) kurulu 19 tesis bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra 2021 yılında Marmara Denizi'nde yaşanan müsilaj sonrasında; 2021/14 sayılı "Marmara Bölgesi'nde Bulunan Atık Su Arıtma Tesislerinin Gerçek Zamanlı İzlenmesi" konulu Genelge yayınlanmıştır. Buna göre alıcı ortama deşarj yapan, 1.000 m³/gün ve üzerinde kapasiteye sahip atıksu arıtma tesisleri online izlenmeye başlanmıştır. Bu sistemlere kısaca MARBİN denilmektedir. Marmara Bölgesi'nde yaklaşık 89 adet MARBİN tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin 7 adedi Ergene Havzası'nda yer almaktadır.

Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında 35 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile başlamış olup, şu an itibarıyla 383 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile tüm illerimizde saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmekte ve talep edilen tüm bilgiler www.havaizleme.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır. Hava kalitesi izleme istasyonlarına ait detaylı bilgilere www.havaizleme.gov.tr web adresinden ulaşılabilir.

2872 sayılı Çevre Kanunu gereği; üretim, tüketim ve hizmet faaliyetleri sonucunda oluşan atıklarını alıcı ortamlara doğrudan veya dolaylı vermeleri uygun görülmeyen tesis ve işletmeler ile yerleşim birimleri atıklarını bu kanuna istinaden çıkarılan yönetmeliklerde belirlenen standart ve yöntemlere uygun olarak arıtmak ve bertaraf etmekle veya ettirmekle ve öngörülen izinleri almakla yükümlüdürler.

Bu kapsamda; Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen kurum, kuruluş ve işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20. maddesine göre idari yaptırımlar uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmaktadır.